

Beïnvloedt informatie over werk-familie conflict de verwachtingen van studenten over hun toekomstige werk- en familiekeuzes?

Auteur: Menke Jonge Poerink

3949257

Begeleidster: prof. dr. Belle Derks

Universiteit Utrecht

15-06-2017

Aantal woorden: 8000

Samenvatting

De effecten van werk-familie conflict en werk-familie verrijking op ouders zijn al veel onderzocht: conflict leidt tot negatieve gevolgen als schuldgevoel, verrijking heeft daarentegen juist positieve uitkomsten. Of studenten die werk en familie nog niet met elkaar combineren deze effecten ook ervaren wanneer zij zichzelf een situatie voorstellen waarin sprake is van conflict of verrijking, en of dit vervolgens hun keuzes over hun toekomst beïnvloedt, is nog niet bekend. Uit dit onderzoek blijkt dat studenten (N=188) het effect van werk-familie conflict op schuldgevoel ook al anticiperen. Daarnaast blijkt het voorstellen van conflict ervoor te zorgen dat studenten verwachten later meer met hun carrière bezig te zijn. Specifiek bij vrouwelijke studenten vonden we dat vrouwen in de conflictconditie aangaven zekerder te zijn dat ze later borstvoeding zouden geven dan vrouwen die zich verrijking voorstelden. Deze bevinding bevestigt de verwachting dat borstvoeding voor vrouwen een manier is om te compenseren voor de negatieve effecten van werk-familie conflict op hun familie.

Abstract

The effects of work-family conflict and work-family enrichment on parents has been researched a lot: conflict has negative outcomes like guilt, enrichment has, on the other hand, positive outcomes. Whether students who don't combine work and family yet experience these effects when they imagine a situation where there is conflict or enrichment, and whether this has an influence on their future is not been studied yet. This research shows that students (N=188) already anticipate the effect of work-family conflict on guilt.. Besides that, the imagining of conflict gives students the expectation that they will spent more time on their career. Specifically for female students we found that females in the conflict condition where more sure about breastfeeding their children then females who imagined enrichment. These findings support the expectation that for females breastfeeding is a way to compensate for the negative effects that work-family conflict has on their family.

0 INLEIDING

De afgelopen jaren is het aantal werkende vrouwen in Nederland flink toegenomen (CSB, 2015a). Deze toename heeft invloed op het aantal gezinnen waar beide ouders werken. Het percentage van gezinnen waarin beide ouders werken lag in 2002 op 68 procent; in 2009 was dit al gestegen naar 77 procent (CBS, 2010). Desalniettemin spelen de traditionele genderrollen, waarin mannen kostwinner zijn en vrouwen voor de kinderen zorgen, nog steeds een belangrijke rol in de taakverdeling tussen mannen en vrouwen. Vrouwen blijken dan ook over het algemeen een kortere werkweek dan mannen te hebben. Bij vrouwen ligt dit op 26,6 uur per week, bij mannen aanzienlijk hoger met 37,7 uur per week (CBS, 2015b). Uit de Emancipatormonitor blijkt dat 75 procent van de moeders (vergeleken met 41% van de vaders) ook niet voltijd wil werken, vanwege de zorgtaken die ze hebben voor het gezin (SPB & CBS, 2016). Het blijkt dan ook dat werkende moeders meer tijd besteden aan de opvoeding dan werkende vaders (CBS, 2015b).

De stijging in het aantal ouders die allebei werken kan er echter voor zorgen dat binnen steeds meer gezinnen het combineren van werk- en familietaken lastig wordt en zelfs kan leiden tot een werk-familie conflict (Livingston & Judge, 2008).

Werk-familie conflict

Conflict tussen bepaalde rollen ontstaat wanneer gelijktijdig ontstaan van druk vanuit twee (of meer) domeinen ervoor zorgt dat het omgaan met de druk uit het ene domein, de omgang met de druk uit het andere domein belemmert (Kahn et al., in Greenhaus & Beutell, 1985).

Individueel ervaren een werk-familie conflict wanneer zij het idee hebben dat druk vanuit het werk- en familiedomein niet samen gaan. Dit betekent dat de rol tijdens het werk de rol bij de familie belemmert, en andersom (Kahn et al., in Greenhaus & Beutell, 1985 ; Ahmad, 2008). Volgens de literatuur bestaan er drie vormen van werk-familie conflict, namelijk gebaseerd op tijd die een individu in een rol steekt, de spanning die hieruit voortkomt en het gedrag wat hierin vertoond wordt of hierin verwacht wordt (Greenhaus & Beutell, 1985). Werk-familie conflict kan dus ontstaan wanneer de tijd die besteed wordt aan werk ten koste gaat van de tijd die besteed wordt aan het gezin. Daarnaast kan het ontstaan wanneer de spanningen op het werk ervoor zorgen dat taken in huis of in de opvoeding niet goed uitgevoerd kunnen worden. Dit kan bijvoorbeeld komen door symptomen van stress en vermoeidheid, waardoor er geen energie is om de taken in de familierol op te pakken (Brief, Schuler & Van Sell, in Greenhaus & Beutell, 1985). Als laatste kan het ontstaan door het verschil in gedrag dat in het werk- en

familiedomein verwacht wordt. Wanneer een individu moeite heeft zijn of haar gedrag aan te passen aan de verwachtingen in de verschillende rollen, is de kans groot dat er een conflict ontstaat (Greenhaus & Beutell, 1985).

Werk-familie conflict heeft meerdere negatieve gevolgen. Het blijkt dat mensen die werk-familie conflict ervaren over het algemeen minder tevreden zijn met hun baan en in sommige gevallen met hun leven (Kossek & Ozeki, 1998). Dit gevoel blijkt sterker voor vrouwen dan voor mannen (Kossek & Ozeki, 1998). Ook blijkt werk-familie conflict te leiden tot een schuldgevoel bij werkende ouders (Livingston & Judge, 2008). De mate van schuldgevoel over dit conflict kan ook verschillen tussen mannen en vrouwen. Dit kan verklaard worden door de genderrollen die worden toegeschreven aan mannen en vrouwen. Vaak leidt het schenden van deze genderrollen op het gebied van werk en familie tot kritiek van anderen. Deze kritiek kan weer leiden tot een schuldgevoel (Borelli, Nelson, River, Birken & Moss-Racusin, 2016). Onderzoek suggereert dat vrouwen zich over het algemeen schuldiger voelen dan mannen wanneer werk en familie elkaar in de weg staan (Borelli et al, 2016). Wellicht omdat vrouwen meer kritiek krijgen wanneer zij werk en familie niet kunnen combineren.

Werk-familie verrijking

Naast de negatieve effecten van de combinatie van werk en familie, worden ook positieve effecten gevonden. Eén van deze positieve effect is verrijking. Werk-familie verrijking ontstaat wanneer de ervaringen in één domein de kwaliteit van leven in het andere domein verbetert (Greenhaus & Powell, 2006). Verrijking kan zowel instrumenteel als affectief zijn. Instrumenteel houdt in dat vaardigheden, capaciteiten en waarden uit het ene domein gebruikt kunnen worden in het andere domein. Hierbij kan gedacht worden aan een dokter die precies weet wat er moet gebeuren wanneer zijn/haar kind ziek op bed ligt. Bij affectieve verrijking gaat het om affectiviteit en positieve emoties die van het ene naar het andere domein worden overgebracht (Hanson et al, in Greenhaus & Powell, 2006). In het onderzoek van Carlson, Kacmar, Holliday Wayne en Grzywacz (2006) worden er vier dimensies van werk-familie verrijking gegeven. De eerste dimensie heeft betrekking op psychosociale bronnen die uit het werk gehaald worden. Dit zijn onder andere een gevoel van veiligheid en zelfvertrouwen wat ervoor zorgt dat een individu beter kan functioneren binnen het gezin. Deze dimensie ontstaat alleen vanuit werk naar familie. De tweede dimensie loopt daarentegen alleen vanuit familie naar werk en heeft betrekking op de winsten uit tijd en efficiëntie. Hierbij kan betrokkenheid met het gezin zorgen voor meer focus en een groter urgentiegevoel, wat ervoor zorgt dat een individu beter presteert op werk. De laatste twee dimensies verlopen zowel van werk naar

familie als van familie naar werk. Eén dimensie heeft betrekking op humeur en attitudes en kan dus gezien worden als affectieve verrijking. Hierbij zorgt betrokkenheid in het ene domein voor positieve emoties die ervoor zorgen dat een individu beter kan presteren in het andere domein. De laatste dimensie kan gezien worden als instrumentele verrijking en heeft onder andere betrekking op vaardigheden, capaciteiten en kennis. De vaardigheden, capaciteiten en kennis die in het ene domein worden opgedaan, kunnen positief bijdragen in het andere domein. Werk-familie verrijking zorgt er dus voor dat zowel emotionele als instrumentele aspecten vanuit het ene domein, een positieve bijdrage leveren aan het andere domein. Dit leidt uiteindelijk tot meer tevredenheid over zowel werk als tevredenheid over het gezinsleven en heeft een positief effect op fysieke en mentale gezondheid van werkende ouders (McNall, Nicklin & Masuda, 2010).

Compenserend opvoedgedrag

Ondanks de stijging in het aantal werkende vrouwen, zorgen de nog altijd geldende genderrollen ervoor dat een goede moeder over het algemeen gezien wordt als een moeder die de verzorging van de kinderen op zich neemt en veel tijd aan haar kinderen besteedt. Uit onderzoek van Guryan, Hurst & Kearney (2008) blijkt dan ook dat moeders over het algemeen twee keer zoveel tijd besteden aan hun kinderen dan vaders.

Voor zowel vaders als moeders wordt het grootste deel van de tijd met kinderen besteed aan de basisverzorging van het kind (voeden, wassen etc.). Vaders blijken echter proportioneel meer tijd te besteden aan recreatie-activiteiten dan moeders (Guryan, Hurst & Kearney, 2008). Hierbij moet gedacht worden aan het spelen van spelletjes, bezoeken aan de dierentuin enzovoorts. Onderzoek van Reddick, Rochlen, Grasso, Reily en Spikes (2011) suggereert ook dat mannen kwaliteit met hun gezin belangrijk vinden. Mannen proberen een duidelijk onderscheid te maken tussen werk en familie, wat leidt tot meer *quality time* met het gezin. Verwacht wordt dat het schuldgevoel over werk-familie conflict bij mannen en vrouwen leidt tot reparatiegedrag in de opvoeding. Dit houdt in dat er binnen de opvoeding gecompenseerd wordt voor het niet altijd kunnen combineren van werk- en familietaken. Bij mannen zal dit gebeuren door meer *quality time* met het gezin te hebben, vrouwen zullen het daarnaast juist belangrijker vinden om veel tijd (dus kwantiteit) met hun kinderen te besteden.

Borstvoeding

Hoewel er allerlei redenen zijn waarom vrouwen borstvoeding geven aan hun kind (omdat het efficiënt is, omdat het leuk is, omdat het een band creëert), verwachten we dat het geven van borstvoeding ook een vorm van reparatiegedrag kan zijn. Het geven van borstvoeding wordt vaak geassocieerd met het zijn van een 'goede moeder' (Taylor & Wallace, 2012). Een reden hiervoor is dat borstvoeding door veel vrouwen gezien wordt als een persoonlijke interactie met het kind (Taylor & Elbert Wallace, 2012). Of en hoe lang vrouwen borstvoeding geven is een persoonlijke keuze die beïnvloed wordt door attitudes ten opzichte van borstvoeding en de omstandigheden waarin vrouwen zich bevinden (bijvoorbeeld het fysieke gemak waarmee ze borstvoeding geven, mogelijkheden om te kolven op het werk, etc.). In dit onderzoek wordt gekeken naar de mogelijkheid dat borstvoeding ook een manier voor vrouwen is om te laten zien dat zij prioriteit geven aan hun kind. Enerzijds is te verwachten dat vrouwen die werk-familie conflict voorstellen verwachten later minder lang borstvoeding te geven, omdat zij verwachten dat dit moeilijk voor elkaar te krijgen is. In dit onderzoek testen we echter de tegengestelde hypothese dat juist vrouwen die werk-familie conflict voorstellen zekerder zijn over het later geven van borstvoeding en verwachten langer borstvoeding te geven om op deze manier meer tijd met hun kind te besteden en hun schuldgevoelens over het werk-familie conflict te verminderen.

Toekomstverwachtingen

Uit onderzoek van Kaufman (2005) naar de werk- en familieverwachtingen van studenten in de VS, blijkt dat genderrollen invloed hebben op deze verwachtingen. Er blijkt tussen mannelijke en vrouwelijke studenten voornamelijk een verschil in het idee over werk, zowel binnenshuis als buitenshuis. Zo gaven mannelijke studenten aan te verwachten gemiddeld 6.7 uur per week aan het huishouden te besteden, terwijl dit bij vrouwelijke studenten lag op 9.9 uur. Mannelijke studenten gaven daarnaast aan later 38.7 uur per week aan werk te willen besteden, bij vrouwelijke studenten lag dit op 36.1 uur per week. Hoewel deze verschillen niet significant bleken, is te zien dat genderrollen nog in kleine mate een rol spelen in de verwachtingen van studenten. Daarnaast laten deze cijfers zien dat veel studenten er vanuit gaan in een situatie te komen waarin zowel zij als hun partner werken. Uit het onderzoek van Feber en Young (1997) onder studenten uit de VS blijkt dat mannelijke en vrouwelijke studenten aangeven dat zowel de man als de vrouw fulltime zou moeten werken. Onderzoek van Meeussen, Veldman en van Laar (2016) onder Belgische studenten laat daarnaast zien dat vrouwelijke studenten zowel hoge verwachtingen hebben over hun

werkleven als over hun familielevens. Vrouwen willen in beide domeinen veel tijd steken. Mannelijke studenten blijken echter meer op één domein te richten. Mannen die veel tijd aan hun carrière verwachten te besteden, verwachten minder tijd aan hun familie te besteden. Aangezien de bovengenoemde onderzoeken uitgevoerd zijn onder studenten uit de VS en België zouden er bij Nederlandse studenten anderen resultaten gevonden kunnen worden. Echter laten de cijfers van het CBS (2015b) en de Emancipatormonitor (SPB & CBS, 2016) zien dat hoewel er steeds meer vrouwen in Nederland werken, zij toch meer tijd in het huishouden en de opvoeding steken dan mannen. Verwacht wordt daarom dat vrouwelijke studenten veel tijd verwachten te besteden in alle domeinen, maar voornamelijk in de opvoeding en het huishouden. Mannelijke studenten zullen daarnaast juist verwachten later veel tijd te besteden aan hun carrière.

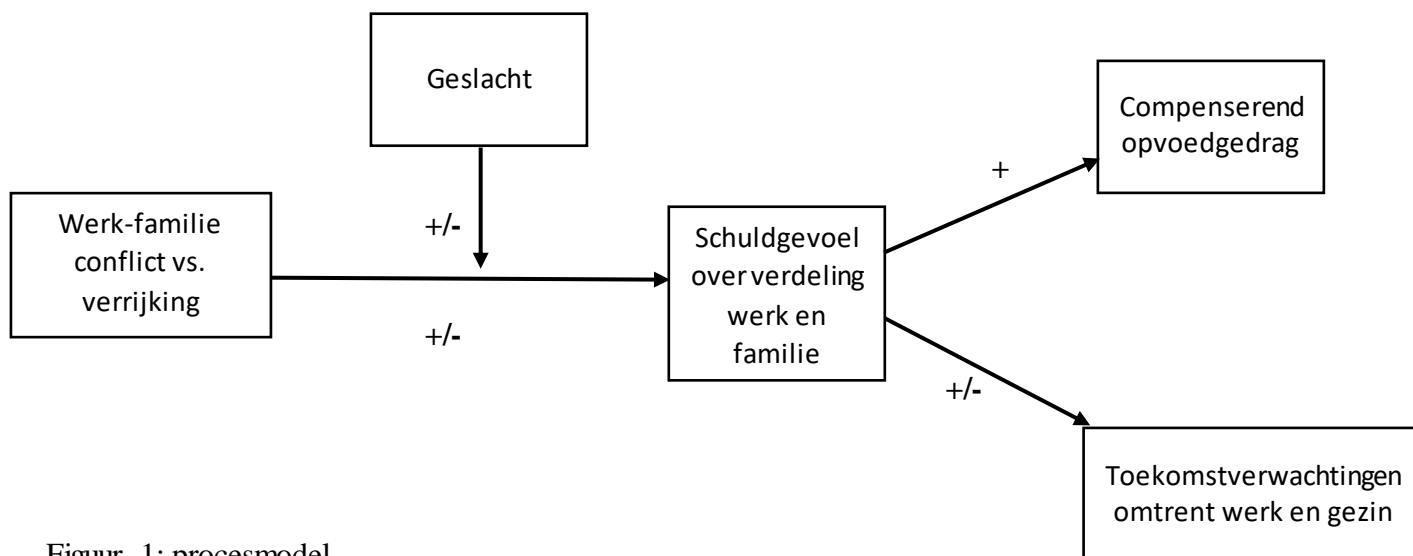
Of de toekomstverwachtingen veranderen op het moment dat studenten zich een conflict- of verrijkingssituatie voorstellen is voor zover bekend nog niet onderzocht. Verwacht wordt dat schuldgevoel over geanticipeerd werk-familie conflict ertoe leidt dat studenten verwachten meer tijd met de opvoeding en het huishouden bezig te zijn en minder met hun carrière.

Vraagstelling

Over de effecten van werk-familie conflict en werk-familie verrijking bij ouders is al veel onderzoek gedaan. Er is echter nog weinig gekeken of deze effecten ook te vinden zijn bij een jongere generatie zonder kinderen en vaste baan en of *geanticipeerd* werk-familie conflict/verrijking hun ideeën over de toekomst beïnvloedt. Daarom zal in dit onderzoek de volgende vraag gesteld worden: In hoeverre speelt het *voorstellen* van een toekomstig werk-familie conflict of werk-familie verrijking een rol in het verwachte opvoedgedrag en de toekomstverwachtingen (over de opvoeding, hun carrière en het huishouden) bij mannelijke en vrouwelijke studenten? Hierbij zijn de volgende hypothesen opgesteld:

- H1: studenten die zich voorstellen een werk-familie conflict te hebben, zullen zich schuldiger voelen dan studenten die zich werk-familie verrijking voorstellen.
- H2: vrouwelijke studenten zullen zich schuldiger voelen over het voorgestelde werk-familie conflict dan mannelijke studenten.
- H3: wanneer studenten een hoog schuldgevoel hebben zal dit leiden tot meer compenserend opvoedgedrag dan wanneer studenten een laag schuldgevoel hebben.
- H4: wanneer studenten een hoog schuldgevoel hebben zal dit leiden tot andere toekomstverwachtingen dan wanneer zij een laag schuldgevoel hebben.

∂ PROCESMODEL

Figuur 1: procesmodel

∂ METHODE

Procedure

Participanten van het onderzoek zijn via Facebook en E-mail benaderd om de online vragenlijst in te vullen. Participanten konden op deze manier zelf beslissen waar en wanneer zij de vragenlijst wilden invullen.

Aan het begin van de vragenlijst werden participanten geïnformeerd over de voorwaarden waaraan zij moesten voldoen voor deelname aan het onderzoek. Participanten moesten op het moment van deelname HBO- of WO-student zijn, tussen de 18 en 30 jaar oud zijn en geen kinderen hebben. Ook werden participanten geïnformeerd over het gebruik van hun antwoorden in publicaties en presentaties. Daarnaast werd hen verteld dat alle data geheel anoniem verwerkt zouden worden. Als laatst werden participanten geïnformeerd over de mogelijkheid om met het onderzoek te stoppen wanneer zij dat wilden.

Er kon door participanten alleen deelgenomen worden aan het onderzoek wanneer zij aangaven de informatie te hebben gelezen en deze te accepteren. Na acceptatie van de voorwaarden door participanten werd kort uitgelegd dat de vragenlijst zou bestaan uit twee delen; demografische gegevens en het voorstellen van een situatie met bijbehorende vragen. Hierna werd ook aangegeven dat het invullen van de vragenlijst ongeveer 10 minuten zou duren.

Respondenten

Aan het onderzoek hebben 263 respondenten deelgenomen. Hiervan konden uiteindelijk 188 participanten gebruikt worden voor de analyses. Een groot deel van de participanten viel af vanwege het niet geheel invullen van de vragenlijst. Daarnaast werden participanten met een andere opleiding dan HBO of WO uitgesloten voor deelname. Ook werden participanten die aangaven later niet te willen werken of geen kinderen wilden, uitgesloten voor verdere deelname aan het onderzoek. Dit omdat het voor deze participanten niet mogelijk zou zijn zich goed in de manipulatie te kunnen inleven en dit zou de resultaten kunnen beïnvloeden. De 188 participanten waren dus allemaal HBO (32.4%) en WO (67.7%) studenten. Aan het onderzoek hebben zowel mannen als vrouwen deelgenomen, waarbij de verdeling 59.6 procent vrouw en 40.4 procent man was. De gemiddelde leeftijd van de participanten was 21.9 jaar, waarbij de jongste participant 18 jaar oud was en de oudste 29 jaar oud.

Meetinstrumenten

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag is een online 2 (werk-familie conflict/verrijking) x 2 (geslacht man/vrouw) quasi-experiment opgesteld. Hierbij waren de onafhankelijke variabelen werk-familie conflict vs. verrijking en geslacht. De afhankelijke variabelen waren schuldgevoel over de verdeling van werk- en familietaken, het verwachte opvoedgedrag (tijd met kinderen, soort ouder en borstvoeding) en de toekomstverwachtingen (opvoeding, carrière, huishouden, aantal uren werken en aantal kinderen).

Voor de onafhankelijke variabele werk-familie conflict vs. verrijking is een manipulatie opgesteld (zie bijlage A en B). Participanten werden willekeurig toegewezen aan de conflict- of verrijkingsconditie. Dit leidde uiteindelijk tot 94 participanten per conditie (55 vrouwen in de conflictconditie, 57 vrouwen in de verrijkingsconditie). Na de manipulatie werden meerdere vragen gesteld om de afhankelijke variabelen te meten (zie bijlage C voor de vragenlijst).

Geanticipeerd schuldgevoel

Voor het meten van geanticipeerd schuldgevoel is een meetinstrument gebruikt uit het onderzoek van Aarntzen, Derks, van Steenberg en van der Lippe (in preparatie), aangevuld met vragen over positieve morele emoties (Price Tangney, Stuewig, Mashek, 2007). Het originele meetinstrument komt uit een onderzoek van Watson en Clark (1994) waarin dit meetinstrument, de PANAS-X Guilt subscale, wordt gebruikt. Met de vragen werd gemeten hoe participanten zich dachten te voelen tijdens de voorgestelde situatie uit de manipulatie.

Participanten werden gevraagd zich de voorgeschreven situatie voor te stellen, en hierbij aan te geven in hoeverre zij dachten de volgende emoties te voelen: tevreden, schuldig, beschaamd, trots, ontevreden, balen, vrolijk, kwaad en enthousiast. Hierbij werd gebruik gemaakt van een 7-punts Likertschaal met 1 'helemaal niet' en 7 'helemaal wel'. Voor de analyses werd een schaal gevormd met de items over schuldgevoel. Deze schaal had een hoge betrouwbaarheid, Cronbach's $\alpha = .91$.

Toekomstverwachting

Toekomstverwachting werd gemeten aan de hand van een meetinstrument uit het onderzoek van Meeusen, Veldman en van Laar (2016). Ook hier werd een 7-punts Likertschaal gebruikt waarbij participanten moesten aangeven in hoeverre ze het eens of oneens waren met stellingen over of zij later veel of weinig tijd zouden besteden aan het huishouden, de opvoeding van hun kinderen en hun carrière. Hierbij was 1 'helemaal mee oneens' en 7 'helemaal mee eens'.

Om te kijken of er van dit meetinstrument drie betrouwbare schalen gemaakt konden worden, is er gekeken naar de correlaties tussen de twee items over opvoeding, de twee items over huishouden en de twee items over carrière. Hierbij waren de items 'weinig' allereerst omgepooled. Uit de correlatieanalyses bleek dat de items voor tijdbesteding aan opvoeding significant met elkaar correleerden, $r = .37$ $p < .001$. Dit bleek ook voor de items over tijdbesteding aan huishouden, $r = .75$, $p < .001$. Als laatst werd er gekeken naar de items voor tijdbesteding aan carrière. Ook deze items bleken significant met elkaar te correleren, $r = .66$, $p < .001$. Aan de hand van deze resultaten is besloten drie verschillende schalen te maken, één voor 'verwachte tijd besteed aan de opvoeding', één voor 'verwachte tijd besteed aan huishouden' en één voor 'verwachte tijd besteed aan carrière'.

Naast de vragen over carrière, opvoeding en huishouden is participanten ook gevraagd hoeveel uur per week ze verwachten later te gaan werken en hoeveel kinderen ze later zouden willen.

Compenserend opvoedgedrag

Het compenserend opvoedgedrag werd gemeten door vragen over de aspiraties omtrent het ouderschap en kwaliteit en kwantiteit van de tijd met kinderen. Zowel het meetinstrument voor aspiraties omtrent het ouderschap als het meetinstrument voor kwaliteit en kwantiteit van de tijd met kinderen werden voor dit onderzoek opgesteld en beide bestonden uit een 7-punts Likertschaal waarbij 1 'helemaal niet' en 7 'helemaal wel' was.

Kwaliteit en kwantiteit van de tijd met kinderen werd gemeten aan de hand van vier stellingen. Dit waren stellingen als: 'Hoe meer tijd ik met mijn kinderen besteed, hoe beter' en 'Ik zou proberen om speciale momenten te creëren waarin mijn kinderen en ik samen iets zouden doen'. Voor de analyse werden twee schalen gevormd, kwaliteit en kwantiteit. Om te kijken of deze schalen een goede betrouwbaarheid hadden, zijn er met de items correlatieanalyses uitgevoerd. Hieruit bleek dat de items voor kwaliteit significant met elkaar correleerden, $r = .34, p < .001$. Ditzelfde gold voor de items voor kwantiteit, $r = .37, p < .001$. Er werd dus een schaal gemaakt voor 'kwaliteit' en een schaal voor 'kwantiteit'.

Aspiraties omtrent het ouderschap werd gemeten aan de hand van stellingen over wat voor soort vader of moeder participanten later wilden zijn. De eigenschappen die zijn gemeten waren: competent, fatsoenlijk, warm, betrouwbaar, lief, deskundig, met principes, handig en aardig.

Er zijn factoranalyses uitgevoerd op de vragen naar het soort ouder dat studenten zouden willen zijn. Hierbij is apart gekeken naar moeder en vader. De Kaiser-Meyer-Olkin liet zien dat de items geschikt waren voor het uitvoeren van een factoranalyse (KMO = .85 voor items over soort moeder en KMO = .78 voor de items over soort vader). Uit de factoranalyse over wat voor soort moeder studenten zouden willen zijn, kwamen 2 factoren met een eigenwaarde groter dan 1 naar voren. Deze factoren voorspelden samen 60.87 procent van de variantie. De items die laadden op de eerste factor lieten zien dat deze factor betrekking had op het willen zijn van een moeder met competenties. Factor 2 had daarentegen juist betrekking op het willen zijn van een warme moeder (zie Tabel 1).

Uit de factoranalyse over de items over wat voor soort vader studenten willen zijn, kwamen ook 2 factoren naar voren met een eigenwaarden groter dan 1. Deze factoren voorspelden samen 58.23 procent van de variantie. Ook hierbij konden de factoren competent en warm onderscheiden worden (zie Tabel 2).

Aan de hand van de factoranalyse werden vier verschillende schalen gevormd. Eén schaal voor 'warme moeder', Cronbach's $\alpha = .75$, één schaal voor 'competente moeder', Cronbach's $\alpha = .80$, één schaal voor 'warme vader' Cronbach's $\alpha = .83$, en één schaal voor 'competente vader', Cronbach's $\alpha = .70$.

Hoewel bij soort moeder het item 'aardige moeder' laadde op de factor competent en bij soort vader het item 'competente vader' laadde op de factor warm, zijn deze items bij de andere schaal toegevoegd. De schaal 'warm' bestond dus voor zowel moeder als vader uit de volgende items: warm, lief, betrouwbaar en aardig. De schaal 'competent' bestond uit de overgebleven items: competent, met principes, handig, fatsoenlijk en deskundig.

Tabel 1 Geroteerde factorladingen items soort moeder

Geroteerde factorladingen		
Item (ik zou graag....)	Competent	Warm
...een handig moeder zijn.	.77	.04
...een moeder met principes zijn.	.75	.10
...een fatsoenlijke moeder zijn.	.72	.27
...een competente moeder zijn.	.71	.37
...een deskundige moeder zijn.	.66	.25
...een aardige moeder zijn.	.52	.45
...een warme moeder zijn.	.19	.84
...een lieve moeder zijn.	.20	.83
...een betrouwbare moeder zijn.	.17	.78
Eigenwaarden	4.18	1.30
% verklaard variantie	46.39	14.47

Tabel 2 Geroteerde factorladingen items soort vader

Geroteerde factorladingen		
Item (ik zou graag....)	Competent	Warm
...een vader met principes zijn.	.78	-.04
...een handige vader zijn.	.71	.14
...een fatsoenlijke vader zijn	.58	.41
...een deskundige vader zijn.	.58	.31
...een competente vader zijn.	.46	.57
...een betrouwbare vader zijn.	.21	.83
...een warme vader zijn.	.08	.82
...een lieve vader zijn.	.16	.80
...een aardige vader zijn.	.17	.74
Eigenwaarden	1.28	3.96
% verklaard variantie	14.20	44.03

Verwachtingen over borstvoeding

Naast deze bovengenoemde schalen werd er bij vrouwelijke studenten ook gekeken hoe zij dachten over het geven van borstvoeding. Hierbij werd onder andere gevraagd of ze dachten later borstvoeding te gaan geven (1 = jazeke, 2 = misschien, 3 = zeker niet) en hoe lang ze dachten later borstvoeding te gaan geven (in maanden).

0 RESULTATEN

Beschrijvende statistieken

Voor alle variabelen is gekeken naar de gemiddelde scores en indien van toepassing de proportie en standaarddeviatie (zie Tabel 3 en Tabel 4).

Ook is er gekeken of mannelijke en vrouwelijke participanten significant van elkaar verschilden. Significante verschillen zouden namelijk effect kunnen hebben op de resultaten. Uit een kruistabelanalyse bleek dat er geen significant verschil tussen mannen en vrouwen bestond over of zij later misschien of zeker kinderen wilden, $X^2(1) = .39, p = .53$. Zowel de meerderheid van de mannen als de meerderheid van de vrouwen gaf aan er zeker van te zijn later kinderen te willen. Ditzelfde gold voor het misschien of zeker later willen werken, $X^2(1) = .40, p = .53$. Wel bleek er een

significant verschil in opleidingsniveau tussen mannen en vrouwen, $X^2(1) = .39, p < .05$.

Mannelijke participanten bleken hoger opgeleid. Aangezien aan het onderzoek alleen HBO- en WO-studenten hebben geparticipeerd, werd verwacht dat dit weinig invloed zou hebben op de resultaten van het onderzoek. Als laatst is er gekeken of er een significant verschil werd gevonden in de leeftijd van mannelijke en vrouwelijk participanten. Hiervoor werd een *independent t-test* uitgevoerd. Uit deze analyse bleek er een marginaal significant verschil te zijn, $t(188) = 1.92; p = .056$. Mannelijke participanten ($M = 22.29; SD = 2.21$) bleken gemiddeld gezien iets ouder, dan vrouwelijke participanten ($M = 21.67; SD = 2.15$). Omdat dit verschil niet groot bleek, werd er vanuit gegaan dat dit ook weinig invloed zou hebben op de resultaten van het onderzoek.

Tabel 3 Beschrijvende statistieken demografische gegevens

Variabelen	<i>n</i>	Proportie/ gemiddelde	SD
Geslacht			
Man	76	40.4	-
Vrouw	112	59.6	-
Opleidingsniveau			
HBO	61	32.4	-
WO	127	67.6	-
Leeftijd	188	21.9	2.19
Later kinderen			
Jazeker	144	76.6	-
Misschien	44	23.4	-
Later werken			
Jazeker	184	97.9	-
Misschien	4	2.1	-

Tabel 4 Beschrijvende statistieken van de variabelen per conditie met onderscheid in geslacht

Variabelen	Werk-familie conflict man	Werk-familie conflict vrouw	Werk-familie verrijking man	Werk-familie verrijking vrouw
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)
Schuldgevoel	4.61 (1.08)	4.63 (1.17)	2.63 (1.18)	2.99 (1.15)
Verwachte tijd bested aan huishouden	4.88 (1.21)	5.05 (1.12)	4.45 (1.30)	4.90 (1.08)
Verwachte tijd bested aan opvoeding	5.85 (0.83)	6.05 (0.79)	5.55 (0.82)	6.10 (0.78)
Verwachte tijd bested aan carrière	5.60 (0.99)	5.32 (0.93)	5.32 (0.92)	5.03 (1.07)
Kwaliteit met kinderen	5.90 (0.68)	6.14 (0.73)	6.01 (0.65)	6.21 (0.74)
Kwantiteit met kinderen	5.69 (0.99)	5.75 (0.87)	5.58 (0.89)	5.81 (0.85)
Aspiratie warme ouder	6.19 (0.75)	6.58 (0.50)	6.25 (0.62)	6.46 (0.64)
Aspiratie competente ouder	5.47 (0.81)	5.75 (0.95)	5.53 (0.79)	5.69 (0.82)
Aantal uur p/w werken*	5.54 (0.72)	4.62 (0.97)	5.46 (0.73)	4.49 (0.89)
Aantal kinderen**	3.05 (0.69)	3.31 (0.81)	3.24 (0.68)	3.40 (0.73)
Duur geven borstvoeding	-	6.44 (3.29)	-	5.62 (2.94)

* Waarden: 1= 0-8 uur, 2= 9-16 uur, 3= 17-24 uur, 4= 25 – 32 uur, 5= 33-38 uur, 6= fulltime

** Waarden: 1= Geen, 2= 1, 3= 2, 4= 3, 5= 4, 6= 5, 7= 5+

Manipulatie check

Om te controleren of de manipulatie van conflict en verrijking effectief was, zijn er twee controlevragen gesteld aan het einde van de vragenlijst. Participanten moesten aangeven hoe goed ze zich in de voorgeschreven situatie hadden kunnen inleven en in hoeverre het een situatie was waarin het combineren van werk en gezin moeilijk was. Door middel van een *independent t-test* is gekeken of er tussen de condities een significant verschil gevonden werd in de gemiddelde scores op deze vragen. Voor de scores op het inleven in deze situatie bleek, zoals de bedoeling was, geen significant verschil tussen de conflict- en verrijkingssituatie te bestaan, $t(186) = 1.25, p = .21$. Zowel participanten in de conflictconditie ($M = 5.41, SD = 1.10$) als in de verrijkingssituatie ($M = 5.21, SD = 1.12$) konden zich vrij goed in de situatie inleven. De tweede vraag ging over in hoeverre participanten de voorgeschreven situatie zagen als een situatie waarin het moeilijk was werk en gezin te combineren. Voor de effectiviteit van de manipulatie zouden participanten in de conflictsituatie hier significant hoger op moeten scoren. Gemiddeld gezien scoorden deze participanten inderdaad hoger ($M = 4.95, SD = 1.39$) dan participanten in de verrijkingssituatie ($M = 4.27, SD = 1.41$). Dit verschil in gemiddelde bleek ook significant te verschillen, $t(186) = 3.33, p = .001$. Ook is er, door middel van een tweeweg ANOVA, gekeken of het effect van de manipulatie hetzelfde was op mannen en vrouwen. Uit de analyse kwam op beide vragen geen significant hoofdeffect naar voren van geslacht en werd er geen significant interactie-effect gevonden, $F(1, 184) = 1.05, p = .31$ (inleven), $F(1, 184) = 1.59, p = .21$ (moeilijk combineren). De manipulatie van conflict bleek dus het verwachte effect gehad te hebben, zowel op mannelijk als op vrouwelijke participanten.

Ouderschap

Is er een verschil in hoe mannen en vrouwen het ouderschap later willen invullen?

Door middel van een *mixed model ANOVA* is gekeken of er een verschil bestond in het willen zijn van een competente en een warme ouder (dimensie: binnen proefpersonen), of er een verschil bestond tussen de condities en tussen geslacht en of er wellicht een interactie-effect gevonden werd. De analyse liet zien dat er geen significant hoofdeffect van conditie was, $F(1, 184) = .04, p = .84$. Het inleven in een conflict- of verrijkingssituatie bleek geen verschil te maken in wat voor soort ouder studenten willen zijn. Daarnaast bleek er ook geen significant interactie-effect van geslacht en conditie te bestaan, $F(1, 184) = .59, p = .44$. Wel bleek er een significant hoofdeffect van geslacht te bestaan, $F(1, 184) = 7.16, p < .05$. Vrouwelijke studenten hechtten meer belang aan het later zijn van zowel een warme als een competente

ouder (zie Tabel 4 voor gemiddelden). Zij lijken dus hogere eisen aan zichzelf te stellen dan mannelijke studenten. De analyse liet daarnaast zien dat er een significant hoofdeffect was van dimensie, $F(1, 184) = 190.38, p < .001$. Er bleek geen significant interactie-effect van dimensie en geslacht te zijn, $F(1, 184) = .52, p = .47$ en geen significant interactie-effect van dimensie en conditie, $F(1, 184) = .07, p = .79$. Ongeacht de voorgestelde situatie en hun geslacht, bleken studenten meer belang te hechten aan het zijn van een warme ouder ($M = 6.40, SD = 0.63$), dan het zijn van een competente ouder ($M = 5.63, SD = 0.86$).

Geanticipeerd schuldgevoel

Het effect van conditie en geslacht

Om te testen of studenten in de conflictconditie voorspelden zich schuldiger te voel dan studenten in de verrijkingconditie (H1) en of vrouwelijke studenten zich schuldiger voelden dan mannelijke studenten (H2) is er een tweeweg ANOVA uitgevoerd. De analyse liet zien dat er een significant hoofdeffect was van conditie op het geanticipeerde schuldgevoel van studenten, $F(1, 184) = 111.97, p < .001$. Het geanticipeerd schuldgevoel was in de conflictconditie significant hoger dan het geanticipeerd schuldgevoel in de verrijkingconditie (zie Tabel 4). Hypothese 1 werd hiermee bevestigd.

Er werd echter geen interactie-effect gevonden tussen conditie en geslacht op geanticipeerd schuldgevoel, $F(1, 184) = .98, p = .32$. Hypothese 2 werd niet bevestigd. Ook was het hoofdeffect van geslacht niet significant, $F(1, 184) = 1.26, p = .26$.

Compenserend opvoedgedrag

Kwaliteit en kwantiteit met kinderen

Hypothese 3 stelde dat wanneer studenten door de voorgestelde situatie een hoog geanticipeerd schuldgevoel hebben dit zal leiden tot meer compenserend opvoedgedrag, dan wanneer studenten hier een laag geanticipeerd schuldgevoel door hebben. Om deze hypothese te testen is er door middel van een *mixed model* ANOVA, gekeken of er een verschil bestond in het belang dat gehecht werd aan kwaliteit en kwantiteit van de tijd met kinderen (binnen proefpersonen), of er een verschil bestond tussen de condities en tussen geslacht en of er wellicht een interactie-effect gevonden kon worden. De analyse liet zien dat er geen significant hoofdeffect van conditie was, $F(1, 184) = .11, p = .74$. Ook bleek er geen interactie-effect tussen conditie en geslacht te bestaan, $F(1, 184) = .10, p = .75$. Het inleven in een conflict- of verrijkingssituatie bleek geen verschil te maken in hoe mannelijke en vrouwelijke studenten verwachtten de tijd met hun kinderen te besteden. Hypothese 3 werd

niet bevestigd. Er werd ook geen significant hoofdeffect van geslacht gevonden, $F(1, 184) = 3.09, p = .08$. De analyse liet wel zien dat er een significant hoofdeffect was van de tijd met kinderen, $F(1, 184) = 35.19, p < .001$. Ongeacht conditie en geslacht bleken studenten meer belang te hechten aan de kwaliteit van de tijd met hun kinderen ($M = 6.09$; $SD = 0.71$), dan aan de kwantiteit van deze tijd ($M = 5.73$; $SD = 0.89$).

Toekomstverwachting

Verwachte tijd besteed aan huishouden, opvoeding en carrière

Om te kijken of er een verschil werd gevonden in toekomstverwachtingen van studenten in de verschillende condities (H4) werden er ook tweeweg ANOVA's uitgevoerd voor de verwachte tijd die besteed zal worden aan het huishouden, aan de opvoeding van de kinderen en aan een carrière. Voor de verwachte tijd die besteed zal worden aan het huishouden werd geen enkel significant effect gevonden. Wel bleek dat vrouwen gemiddeld gezien in beide condities verwachtten meer met het huishouden bezig te zijn dan mannen (zie Tabel 4). Voor de verwachte tijd die studenten zouden besteden aan hun carrière werd een significant hoofdeffect van conditie gevonden, $F(1, 184) = 3.80, p = .05$. Participanten in de conflictconditie hadden het idee meer tijd met hun carrière bezig te zijn dan participanten in de verrijksconditie. Ook werd er voor verwachte tijd die later besteed zou worden aan carrière een significant hoofdeffect gevonden van geslacht, $F(1, 184) = 3.96, p < .05$. De verwachte tijd die later besteed zal worden aan carrière lag bij mannen hoger (zie Tabel 4). Er werd voor verwachte tijd besteed aan carrière geen interactie-effect van conditie en geslacht gevonden. Omdat er een significant effect van conditie gevonden werd is er door middel van een *PROCESS* analyse (model 4) gekeken of schuldgevoel dit effect medieerde. Er werd echter geen significant mediërend effect van schuldgevoel gevonden, $b = -.05, t = -.72, p = .47$.

Voor de verwachte tijd besteed aan opvoeding werd geen significant hoofdeffect van conditie gevonden en geen significant interactie-effect. Wel werd er een significant hoofdeffect van geslacht gevonden, $F(1, 184) = 9.36, p < .05$. De verwachte tijd die besteed zal worden aan opvoeding lag bij vrouwen hoger (zie Tabel 4).

Als laatst is er door middel van een tweeweg ANOVA gekeken of er een verschil gevonden werd tussen de condities en geslacht en het aantal uren dat participanten later per week verwachtten te gaan werken en hoeveel kinderen zij later zouden willen.

Voor het aantal uren werken per week werd geen significant hoofdeffect van conditie gevonden, $F(1, 184) = .66, p = .42$. Wel werd er een significant hoofdeffect van geslacht

gevonden, $F(1, 184) = 55.36, p < .001$. De verwachting over het aantal uur per week werken lag bij mannen hoger dan bij vrouwen. Zo gaf 63.2 procent van de mannen aan te verwachten later fulltime te zullen werken en was dit bij vrouwen maar 16.1 procent. Het interactie-effect van conditie en geslacht was niet significant.

Voor het aantal kinderen werd geen significant hoofdeffect gevonden van conditie, $F(1, 184) = 1.70, p = .19$. Er werd ook geen significant hoofdeffect van geslacht gevonden, $F(1, 184) = 3.63, p = .06$. Ongeacht conditie en geslacht gaven de participanten aan later gemiddeld 2 kinderen te willen.

Hypothese 4 die stelde dat wanneer studenten door de voorgestelde situatie een hoog schuldgevoel hebben dit zal leiden tot andere toekomstverwachtingen dan wanneer zij een laag schuldgevoel hebben, werd niet bevestigd.

Verwachting over borstvoeding

Naast het compenserend opvoedgedrag door het willen zijn van een bepaalde ouder en het belang van kwaliteit en kwantiteit van de tijd met kinderen, is er ook gekeken naar de verwachtingen van vrouwelijke studenten over het geven van borstvoeding. Verwacht werd dat in de conflictconditie meer studentes zouden aangeven later zeker borstvoeding te willen geven en dat zij ook verwachtten langer borstvoeding te geven dan studentes in de verrijksconditie. Om te kijken of dit effect gevonden werd is de variabele over het van plan zijn later borstvoeding te geven opgedeeld in twee categorieën: zeker en niet zeker (misschien en zeker niet). Deze variabele werd samen met de variabele conditie geanalyseerd in een kruistabel. Zoals verwacht bleek het percentage dat aangaf later zeker borstvoeding te willen geven hoger te liggen in de conflictconditie (69.1%) dan in de verrijksconditie (49.1%). Dit verschil bleek significant, $X^2 = 4.61, p < .05$.

Door middel van een *PROCESS* analyse (model 4) werd gekeken of schuldgevoel hier een mediërend effect op had. Dit bleek niet zo te zijn, $b = -.07, z = -.43, p = .66$. Hypothese 3 werd niet bevestigd. Echter gaf deze analyse ook geen significant effect van conditie aan, $b = .72, z = 1.50, p = .13$. Dit kwam niet overeen met het resultaat uit de kruistabel en heeft te maken met het verschil in type analyse dat *PROCESS* gebruikt vergeleken met de Chi-kwadraat toets.

Ook werd er door middel van een eenweg ANOVA gekeken naar het effect van conditie op de verwachte duur van het geven van borstvoeding. Hier werd geen significant effect gevonden, $F(1, 54) = .93, p = .34$.

Ø DISCUSSIE

In dit onderzoek werd gekeken of het voorstellen van een werk-familie conflict of werk-familie verrijking effect heeft op hoe studenten verwachten hun werk en gezin te combineren. En, of geanticipeerd schuldgevoel hier een mediërende invloed op heeft. Daarbij werd gekeken in hoeverre geslacht hier een rol in speelt. Dit werd onderzocht door middel van een online experiment waar 188 hoogopgeleide Nederlandse studenten aan hebben deelgenomen. Allereest werd er gekeken naar het effect van de verschillende condities op het geanticipeerde schuldgevoel bij studenten. Uit de literatuur kwam naar voren dat volwassenen die werk-familie conflict ervaren zich vaak schuldig voelen over het niet goed kunnen combineren van werk- en familietaken (Livingston & Judge, 2008). Daarnaast bleek uit de literatuur dat werk-familie verrijking juist zorgt voor positieve effecten binnen het werk- en familiedomein (Greenhaus & Powell, 2006). Voor dit onderzoek werd dan ook de hypothese getoetst dat studenten in de conflictconditie zich schuldiger zouden voelen dan in de verrijkingsconditie. Dit bleek inderdaad zo te zijn. Participanten in de conflictconditie voelde zich schuldiger dan participanten in de verrijkingsconditie. Ook gaf de literatuur aan dat vrouwen zich over het algemeen schuldiger zouden voelen wanneer er sprake was van werk-familie conflict (Borelli et al., 2016). In dit onderzoek werd echter geen verschil in schuldgevoel tussen mannen en vrouwen gevonden.

Naast het effect op schuldgevoel werd gekeken of de verschillende condities een effect hadden op de toekomstverwachtingen van de studenten. Hierbij werd gekeken naar de verwachte tijd die later besteed zou worden aan het huishouden, de opvoeding en een carrière. Een effect van conditie werd alleen gevonden voor carrière. Tegen de verwachting in bleken participanten in de conflictconditie te verwachten meer met hun carrière bezig te zijn dan participanten in de verrijkingsconditie. Schuldgevoel bleek dit effect niet te mediëren. De manipulatie zou er wellicht voor gezorgd kunnen hebben dat conflict, meer dan verrijking, geassocieerd wordt met veel werken.

Voor geslacht werden wel meerdere effecten gevonden. Eerdere onderzoeken onder verwachtingen van studenten in de VS en België lieten al zien dat er verschillen bestaan in hoe studenten hun toekomst met betrekking tot carrière en huishouden voor zich zien (Kaufman, 2005 ; Meeussen, Veldman & van Laar, 2016). De bevindingen over huishouden uit dit onderzoek komen overeen met de bevindingen uit het onderzoek van Kaufman.

Vrouwen geven aan te verwachten later meer met het huishouden bezig te zijn dan mannen, maar dit verschil blijkt niet significant. Er bestaat tussen mannen en vrouwen dus een verschil in de verwachte tijd die besteed zal worden aan huishouden, maar dit verschil is maar klein.

Een groter verschil wordt gevonden in de verwachtingen over carrière. Hoewel in het onderzoek van Kaufman (2005) geen significant effect naar voren kwam voor carrièreverwachtingen, wordt in dit onderzoek wel een significant effect gevonden. Mannelijke studenten verwachten meer tijd te besteden aan hun carrière. Dit is ook terug te zien in het aantal uur dat mannelijke en vrouwelijke studenten aangeven later per week te zullen gaan werken. Terwijl de meerderheid van de mannelijke studenten aangeeft fulltime te willen werken, geeft maar een klein deel van de vrouwen dit aan. Vrouwen blijken liever parttime aan de slag te willen. Deze resultaten komen overeen met cijfers van het CBS (2015b) over werkende moeders en met de resultaten uit de Emancipatormonitor (SCP & CSB, 2016). Uit de Emancipatormonitor blijkt dat vrouwen liever parttime werken vanwege de zorgtaken die zij hebben voor hun kinderen. Vrouwen zijn vaak meer bezig met de opvoeding dan mannen. Studentes blijken deze verwachting ook te hebben. Vrouwen bleken significant hoger te scoren op de verwachte tijd besteed aan de opvoeding dan mannen. De resultaten laten, zoals deels voorspeld, zien dat de verwachtingen van studenten, ongeacht de voorgestelde situatie, grotendeels overeenkomen met hoe de verdeling op dit moment tussen mannen en vrouwen is. Zoals eerdere onderzoeken laten zien (o.a. Kaufman, 2005) blijken traditionele genderrollen in bepaalde mate invloed te hebben op hoe studenten tegen hun toekomst aankijken.

Naast dat er verschillen blijken te zijn in de toekomstverwachtingen tussen mannen en vrouwen, blijkt er ook een verschil te zijn in het belang dat zij hechten aan het zijn van een warme en competente ouder. Hoewel er bij zowel mannelijke als vrouwelijke studenten een onderscheid gemaakt kan worden tussen een warme en een competente ouder, blijken vrouwen er meer belang aan te hechten een warme en competent ouder te zijn. Dit zou wellicht verklaard kunnen worden doordat vrouwen verwachten meer met de opvoeding bezig te zijn en zichzelf daardoor meer associëren met de taak van ouder en hierover hogere eisen aan zichzelf stellen dan mannen. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op de daadwerkelijke onderliggende verklaring van dit verschil.

Ook bleken zowel mannelijke en vrouwelijke studenten, ongeacht de voorgestelde situatie, meer belang te hechten aan de kwaliteit dan aan de kwantiteit van de tijd met hun kinderen. Dit was deels volgens verwachting. Verwacht werd namelijk dat mannen meer belang zouden hechten aan kwaliteit, maar vrouwen juist meer aan kwantiteit (Guryan, Hurst & Kearney, 2008 ; Reddrick et al., 2011). Een verklaring voor deze bevinding zou kunnen zijn dat er voor kwaliteit en kwantiteit maar twee items gebruikt zijn om dit te meten. Voor vervolgonderzoek zou het goed zijn deze schalen uit te breiden. Daarnaast zou vervolgonderzoek gericht kunnen

zijn op zowel studenten als werkenden, omdat hier over het algemeen nog weinig onderzoek naar is gedaan.

Als laatst is er in dit onderzoek gekeken naar de verwachting van vrouwelijke studenten over het later geven van borstvoeding. Uit eerder onderzoek blijkt dat vrouwen het geven van borstvoeding vaak associëren met het zijn van een goede moeder (Taylor & Wallace, 2012). Aangezien vrouwen in werk-familie conflictsituaties zich vaak schuldig voelen en hierdoor wellicht het idee hebben geen goede moeder te zijn, zou het langer geven van borstvoeding een manier kunnen zijn hiervoor te compenseren. Er werd dan ook verwacht dat studentes in de conflictconditie zekerder zouden zijn over het later willen geven van borstvoeding en ook zouden aangeven later langer borstvoeding te willen geven. Hoewel de gemiddelde duur van het geven van borstvoeding iets hoger lag in de conflictconditie dan in de verrijkingssituatie, werd hier geen significant effect voor gevonden. Dit kan verklaard worden doordat studentes moeite kunnen hebben gehad met het beantwoorden van deze vraag, omdat veel studentes hier nog niet mee bezig zullen zijn en nog weinig over nagedacht zullen hebben. Mogelijk hebben zij ook weinig informatie over welke duur voor het geven van borstvoeding gebruikelijk is. Er werd wel een significant effect gevonden voor het zeker of niet zeker weten van het later geven van borstvoeding. Zoals verwacht bleken studentes in de conflictconditie er zekerder van te zijn later borstvoeding te willen geven. Omdat er in de analyses verschillende resultaten naar voren kwamen, kan er voorzichtig gesteld worden dat in de verwachting over borstvoeding compenserend opvoedgedrag al een rol speelt. Deze compensatie werd echter niet verklaard door de mate van schuldgevoel. Het is voor vervolgonderzoek interessant te kijken naar deze effecten bij een grotere groep studentes. Bovendien is het interessant om te kijken naar borstvoedingsgedrag bij moeders die werkelijk werk-familie conflict ervaren.

∂ CONCLUSIE

Dit onderzoek laat zien dat, ongeacht het voorstellen van een conflict- of verrijkingssituatie, de verwachtingen van studenten over hun toekomst en het ouderschap voornamelijk beïnvloed worden door hun geslacht. Geslacht bleek, in vergelijking tot conditie en schuldgevoel, vaak invloed te hebben op de gevonden resultaten. Er kan dus geconcludeerd worden dat het voorstellen van een conflict- of verrijkingssituatie en het geanticipeerd schuldgevoel wat hierdoor ontstaat, weinig invloed heeft op de toekomstverwachtingen en het verwachte opvoedgedrag van studenten. Wel blijkt dat studenten een vrij traditioneel en genderrol-congruent beeld hebben van hun toekomst.

0 REFERENTIES

- Aarntzen, L., E. van Steenberg, Derks, B. & van der Lippe, T. (in preparatie)
- Ahmad, A. (2008). Job, family and individual factors as predictors of work-family-conflict. *The Journal of Human Resources and Adult Learning*, 1(4), p. 57-65.
- Borelli, J., L., Nelson, S., K., River, L., M., Birken, S., A. & Moss-Racusin, C. (2016). Gender differences in work-family-guilt in parents of young children. *Sex Roles*, 76(5), p. 1-13. DOI: 10.1007/s11199-016-0579-0
- Carlson, D., S., Kacmar, K., M., Holliday Wayne, J. & Grzywacz, J., G. (2006). Measuring the positive side of the work-family interface: development and validation of a work family enrichment scale. *Journal of Vocational Behavior*, 68, p. 131-164. DOI 10.1016/j.jvb.2005.02.002
- CBS (2010). In steeds meer gezinnen werken beide ouders. Geraadpleegd op 17 december, 2016, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2010/27/in-steeds-meer-gezinnen-werken-beide-ouders>
- CBS (2015a). Meer werkende vrouwen. Geraadpleegd op 17 december, 2016, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/34/meer-werkende-vrouwen>
- CBS (2015b). Moeder doet meer aan opvoeding, ook als ze werkt. Geraadpleegd op 17 december, 2016, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2015/41/moeder-doet-meer-aan-opvoeding-ook-als-ze-werkt>
- Feber, M., A. & Young, L. (2011). Students attitudes towards roles of women and men: Is the egalitarian household imminent? *Feminist Economics*, 3(1), p. 65-83. DOI 10.1080/135457097338816
- Greenhaus, J., H. & Beutel, N., J. (1985). Sources of conflict between work and family roles. *Academy of Management Review*, 10(1), p. 76-88.
- Greenhaus, J., H. & Powell, G., N. (2006). When work and family are allies: A theory of work-family enrichment. *The Academy of Management Review*, 31(1), p. 72-92.
- Guryan, J., Hurst, E. & Kearney, M. (2008). Parental education and parental time with children. *Journal of Economic Perspectives*, 22(3), p. 23-46.
- Kaufman, G. (2005). Gender role attitudes and college students' work and family expectations. *Gender Issues*, 22(2), p. 58-71. DOI 10.1007/s12147-005-0015-1
- Kossek, E., E. & Ozeki, C. (1998). Work-family conflict, policies, and the job-life satisfaction relationship: A review and direction for organizational behaviour – human resources research. *Journal of Applied Psychology*, 83(2), p. 139-149.

- Livingston, B., A. & Judge, T., A. (2008). Emotional responses to work-family-conflict: an examination of gender role orientation among working men and woman. *Journal of Applied Psychology*, 93(1), p. 207-216. DOI: 10.1037/0021-9010.93.1.207
- McNall, L., A., Nicklin, J., M. & Masuda, A., D. (2010). A meta-analytic review of the consequences associated with work-family enrichment. *J Bus Psychol*, 25, p. 381-396. DOI 10.1007/s10869-009-9141-1
- Meeussen, L., Veldman, J. & van Laar, C. (2016). Combining gender, work and family identities: the cross-over and spill-over of gender norms into young adults' work and family aspirations. *Frontiers in Psychology*, 7(1781), p. 1-11. DOI: 10.3389/fpsyg.2016.01781
- Price Tangney, J., Stuewig, J. & Mashek, D., J. (2007). Moral emotions and moral behavior. *Annual Review of Psychology*, 58(3), p. 45-72.
- Reddick, R., J., Rochlen, A., B., Grasson, J., R., Reily, E., D. & Spikes, D., D. (2011). Academic fathers pursuing tenure: A qualitative study of work-family conflict, coping strategies, and departmental culture. *Psychology of Men & Masculinity*, 13(1), p. 1-15. DOI: 10.1037/a0023206
- SCP & CBS (2016). Emancipatormonitor 2016. Geraadpleegd op 19 december, 2016, van https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2016/Emancipatiemonitor_2016
- Taylor, E., N. & Elbert Wallace, L. (2012). For Shame: Feminisme, breastfeeding, advocacy, and maternal guilt. *Hypatia*, 27(1), p. 78-98.
- Watson, D., & Clark, L. A. (1994). The PANAS-X: Manual for the positive and negative affect schedule-expanded form. Unpublished manuscript, University of Iowa, Iowa City, IA.

∂ BIJLAGE

A. Manipulatie conflictconditie

Deze week is het erg druk op je werk. Hierdoor heb je al een paar dagen achter elkaar uren extra gewerkt en was je deze week meerdere werkdagen later thuis dan gebruikelijk.

Ook vanavond kwam je later thuis dan gebruikelijk en je partner is bezig met de afwas. Je bent doodmoe en hebt eigenlijk vooral zin om alleen te zijn. Je partner vertelt dat je dochter ziek is geworden tijdens het avondeten en waarschijnlijk de griep te pakken heeft. Je dochter ligt nu op de bank, maar moet zo naar bed gebracht worden.

Je partner heeft er genoeg van en zit er duidelijk doorheen. Maar door de lange en gestreste dagen op je werk voel je je ook niet goed en heb jij geen energie om je dochter naar bed te brengen. Je geeft je dochter een kus waarna je partner haar naar bed brengt.

B. Manipulatie verrijksconditie

Deze week is het erg druk op je werk. Hierdoor heb je al een paar dagen achter elkaar uren extra gewerkt en was je deze week meerdere werkdagen later thuis dan gebruikelijk.

Ook vanavond kwam je later thuis dan gebruikelijk en je partner is bezig met de afwas. Jij bruist van de energie en hebt zin om je partner en dochter te zien. Je partner vertelt dat je dochter ziek is geworden tijdens het avondeten en waarschijnlijk de griep te pakken heeft. Je dochter ligt nu op de bank, maar moet zo naar bed gebracht worden.

Je partner heeft er genoeg van en zit er duidelijk doorheen. Door de lange, maar goede dagen op werk voel je je juist goed en heb je veel energie. Jij kan je dochter naar bed brengen en hebt zo nog even tijd samen met haar. Je partner hoeft haar niet naar bed te brengen en kan even rustig op de bank gaan zitten.

C. Vragenlijst

Hartelijk dank voor jouw interesse in dit onderzoek.

De Universiteit Utrecht voert een onderzoek uit naar de verwachting van studenten over het combineren van werk en gezin. Als student werk ik hieraan mee en voor het onderzoek zijn wij op zoek naar:

- HBO of WO studenten;
- die jonger zijn dan 30 jaar;
- zonder kinderen.

Voldoe je aan deze voorwaarden? Dan kunnen wij jouw hulp goed gebruiken bij het invullen van deze korte vragenlijst van ongeveer 10 minuten.

De resultaten van dit onderzoek kunnen gebruikt worden voor wetenschappelijke presentaties en/of publicaties. Uiteraard zijn de antwoorden die je geeft anoniem en kunnen deze dus niet teruggeleid worden naar jou als individu. Deelname aan deze vragenlijst is vrijwillig en je hebt het recht om op elk moment jouw deelname aan deze vragenlijst te stoppen.

Als je vragen hebt over dit onderzoek of de vragenlijst, kun je contact opnemen met:

M.B.JongePoerink@student.uu.nl

Bij het aanvinken van onderstaand hokje stem je in het bovenstaande gelezen te hebben en verder te willen gaan met het invullen van de vragenlijst.

- Ik heb bovenstaande informatie begrepen en ik doe graag mee aan dit onderzoek.
- Ik accepteer bovenstaande voorwaarden niet en doe niet mee.

Wat leuk dat je meedoet aan het onderzoek! Hartelijk dank daarvoor.

Informatie over de vragenlijst:

Deze vragenlijst bestaat uit 2 componenten:

1. Het invullen van een aantal demografische gegevens, zoals leeftijd, geslacht, etc.;
2. Vervolgens beschrijven we een situatie en vragen we jou je hierin in te leven en hier een paar vragen over te beantwoorden.

Uit eerder onderzoek weten we dat veel deelnemers soms halverwege stoppen tijdens een online onderzoek. Dit kan echter de kwaliteit van de onderzoeksgegevens aantasten. Wij vragen je daarom alleen door te gaan met deze vragenlijst als je de intentie hebt om deze vragenlijst geheel in te vullen. Nogmaals, de vragenlijst duurt bij de meeste personen ongeveer 10 minuten. Het is helaas niet mogelijk de vragenlijst tussentijds te onderbreken en later verder in te vullen.

Deel 1: Demografische gegevens

1. Wat is je geslacht?

- Vrouw
- Man

2. Wat is je leeftijd?

3. Wat voor opleiding volg je op dit moment?

- HBO
- WO
- Anders

De volgende twee vragen gaan over jouw eventuele toekomstige gezin en werksituatie. Misschien vind je het lastig deze vragen te beantwoorden, omdat je mogelijk nog niet zoveel hebt nagedacht over of je later een gezin wilt of over wat voor werk je gaat doen. Dat maakt voor dit onderzoek ook niet uit. Probeer gewoon te antwoorden op basis van je eerste gedachte. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

4. Wil je later kinderen?

- Jazeker
- Misschien
- Zeker niet

5. Ben je van plan later te gaan werken?

- Jazeker
- Misschien
- Zeker niet

Je hebt het eerste deel van het onderzoek afgerond en gaat nu verder met deel twee.

Deel 2: inleven in een situatie

Veel mensen combineren tegenwoordig werk en familie en er wordt veel onderzoek gedaan naar deze combinatie. Hieruit is gebleken dat het soms makkelijk is, maar soms ook moeilijk is om deze combinatie te maken. In sommige gevallen leidt het tot een positieve bijdrage aan de energie die je voor je familie hebt, in andere situaties juist tot een negatieve bijdrage.

(RANDOMISATIE)

Conditie 1: CONFLICT

We willen je nu vragen een voorstelling te maken van een toekomstige situatie die we hieronder beschrijven. Het is een situatie waarin je werk-familie conflict ervaart.

Werk-familie conflict betekent dat de tijd en energie die je aan je werk besteedt ten koste gaan van de tijd en energie die je voor je familie hebt. Dit komt omdat het werk dat je doet je veel energie kost, en dit je gezinsleven belemmert.

Stel je voor: je bent 35 jaar, je hebt inmiddels kinderen (waaronder een dochter van 5 jaar) en een baan.

Stel je de volgende situatie voor:

Deze week is het erg druk op je werk. Hierdoor heb je al een paar dagen achter elkaar uren extra gewerkt, en was je deze week meerdere werkdagen later thuis dan gebruikelijk.

Ook vanavond kwam je later thuis dan gebruikelijk en je partner is bezig met de afwas. Je bent doodmoe en hebt eigenlijk vooral zin om alleen te zijn. Je partner vertelt dat je dochter ziek is geworden tijdens het avondeten en waarschijnlijk de griep te pakken heeft. Je dochter ligt nu op de bank, maar moet zo naar bed gebracht worden.

Je partner heeft er genoeg van en zit er duidelijk doorheen. Maar door de lange en gestreste dagen op je werk voel je je ook niet goed en heb jij geen energie om je dochter naar bed te brengen. Je geeft je dochter een kus waarna je partner haar naar bed brengt.

→ Als je het idee hebt genoeg tijd te hebben gehad de situatie voor te stellen, klik dan op verder.

Hoe denk je dat je je in deze situatie zou voelen?.....

Conditie 2: VERRIJKING

We willen je nu vragen een voorstelling te maken van een toekomstige situatie die we hieronder beschrijven. Het is een situatie waarin je werk-familie verrijking ervaart. Werk-familie verrijking betekent dat de tijd en energie die je aan je werk besteedt positief bijdragen aan de tijd en energie die je voor je familie hebt. Dit komt omdat het werk dat je doet je veel energie geeft en je dit op een positieve manier kan gebruiken in je gezinsleven.

Stel je voor: je bent 35 jaar, je hebt inmiddels kinderen (waaronder een dochter van 5 jaar) en een baan.

Stel je de volgende situatie voor:

Deze week is het erg druk op je werk. Hierdoor heb je al een paar dagen achter elkaar uren extra gewerkt, en was je deze week meerdere werkdagen later thuis dan gebruikelijk.

Ook vanavond kwam je later thuis dan gebruikelijk en je partner is bezig met de afwas. Jij bruist van de energie en hebt zin om je partner en dochter te zien. Je partner vertelt dat je dochter ziek is geworden tijdens het avondeten en waarschijnlijk de griep te pakken heeft. Je dochter ligt nu op de bank, maar moet zo naar bed gebracht worden.

Je partner heeft er genoeg van en zit er duidelijk doorheen. Door de lange, maar goede dagen op werk voel je je juist goed en heb je veel energie. Jij kan je dochter naar bed brengen en hebt zo nog even tijd samen met haar. Je partner hoeft haar niet naar bed te brengen en kan even rustig op de bank gaan zitten.

→ Als je het idee hebt genoeg tijd te hebben gehad de situatie voor te stellen, klik dan op verder.

Hoe denk je dat je je in deze situatie zou voelen?.....

(EINDE RANDOMISATIE)

De volgende vragen gaan over hoe jij denkt dat je je zou voelen in de situatie die je je net hebt voorgesteld. Als je de eerder beschreven situatie voorstelt, hoe stel je je voor je dan te voelen?

	Helemaal niet (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Helemaal wel (7)
Ik zou mij tevreden voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mij schuldig voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mij beschaamd voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mij trots voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mij ontevreden met mijzelf voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou van mijzelf balen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mij vrolijk voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mij kwaad op mijzelf voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou mij enthousiast voelen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen hebben betrekking op hoe je leven over een paar jaar voorstelt. Stel je weer voor dat je 35 jaar bent, kinderen hebt en een baan.

Geef aan in hoeverre je denkt dat in die situatie de volgende stellingen toepasbaar zouden zijn op jou.

	Helemaal mee oneens (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Helemaal mee eens (7)
Ik zal tijd maken om mijn kinderen van al hun behoeftes te voorzien.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zal weinig bezig zijn met de opvoeding van mijn kinderen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zal er veel tijd in steken om er voor te zorgen dat het huishouden op orde is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zal weinig tijd aan het huishouden besteden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zal veel tijd besteden aan het opbouwen van een succesvolle carrière.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zal weinig tijd besteden aan mijn carrière.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

(ALLEEN VROUWLIJKE PARTICIPANTEN)

Stel je weer de situaties voor waarin je 35 jaar bent en een gezin en baan hebt.

Wat voor soort moeder zou jij dan willen zijn? Ik zou graag...

	Helemaal niet (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Helemaal wel (7)
.... een hele goede moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een competente moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een fatsoenlijke moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... een warme moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een betrouwbare moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een lieve moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een deskundige moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
....een moeder met principes zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een handige moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een aardige moeder zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

(ALLEEN MANNELIJKE PARTICIPANTEN)

Stel je weer de situaties voor waarin je 35 jaar bent en een gezin en baan hebt.

Wat voor soort vader zou jij dan willen zijn? Ik zou graag...

	Helemaal niet (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Helemaal wel (7)
..... een hele goede vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een competente vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een fatsoenlijke vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
... een warme vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een betrouwbare vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een lieve vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een deskundige vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
.....een vader met principes zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een handige vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
...een aardige vader zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Stel je weer de situaties voor waarin je 35 jaar bent, je een gezin hebt en een baan.

Hoe zie je de tijd die je met je kinderen besteedt voor je?

	Helemaal niet (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Helemaal wel (7)
Ik zou proberen om er altijd voor mijn kinderen te zijn.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou proberen om, als ik bij mijn kinderen ben, volledige en onverdeelde aandacht voor mijn kinderen te hebben.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe meer tijd ik met mijn kinderen besteed, hoe beter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou proberen om speciale momenten te creëren waarin mijn kinderen en ik samen iets zouden doen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

(ALLEEN VROUWLIJKE PARTICIPANTEN)

De volgende vragen zijn misschien lastig te beantwoorden, maar we willen toch vragen zo goed mogelijk je best te doen. De vragen gaan namelijk over **het geven van borstvoeding**. Dit is mogelijk iets waarover je nog niet zo veel hebt nagedacht. Maar probeer alsjeblieft te antwoorden op basis van je eerste ingeving. Er zijn geen goede of foute antwoorden, we zijn benieuwd naar jouw mening op dit moment.

De ervaringen van moeders rondom borstvoeding zijn heel verschillend. Moeders variëren in óf ze borstvoeding willen geven en hoe lang ze na de geboorte van hun kind borstvoeding geven. Sommige vrouwen geven vooral tijdens het verlof na de bevalling borstvoeding, anderen gaan door ook als ze weer aan het werk gaan. Ook zijn er vrouwen die geen borstvoeding geven, omdat ze hier voor kiezen of omdat het simpelweg niet kan.

Na de bevalling hebben vrouwen recht op minstens 10 weken verlof. Bovendien hebben ze als ze weer gaan werken de eerste negen maanden recht op extra pauzes om de baby te voeden of te kolven.

De volgende vragen gaan over jouw mening en verwachtingen over het geven van borstvoeding.

1. Ben je van plan later borstvoeding te geven aan je kind(eren)?

- Jazeker
- Weet ik niet
- Zeker niet

(ALLEEN BIJ 'JAZEKER' BIJ VORIGE VRAAG)

2. Hoe lang denk je later borstvoeding te geven aan je kind(eren)? Geef dit alsjeblieft aan in maanden.....

3. Sommige vrouwen gaan nadat ze weer gaan werken voor een periode op het werk 'kolven'. Kolven betekent dat je melk uit je borsten haalt met een borstkolf, zodat de baby borstmelk kan drinken zelfs als jij er niet bent. Kan je je voorstellen dat je een periode zult kolven als je na de bevalling weer aan het werk gaat?

- Jazeker
- Weet ik niet
- Zeker niet

4. Als je weer aan het werk gaat, hoe lang zou je je baby nog borstvoeding blijven geven (bijvoorbeeld door te kolven, of door alleen 's ochtends en 's avonds borstmelk te geven en de rest van de dag kunstvoeding)? Geef aan in maanden.

.....

5. Hoe belangrijk zou jij het zelf vinden om borstvoeding te geven?

Helemaal niet belangrijk (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Heel erg belangrijk (7)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6. Hoe belangrijk denk jij dat je omgeving het zou vinden dat je borstvoeding geeft?

Helemaal niet belangrijk	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Heel erg belangrijk (7)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Overige vragen (ALLE PARTICIPANTEN)

1. Hoeveel denk je dat je later per week gaat werken?

- 0-8 uur
- 9-16 uur
- 17-24 uur
- 25-32 uur
- 33-38 uur
- 38 uur (fulltime)

2. Hoeveel kinderen denk je dat je later wilt?

- Geen
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 5+

Nu volgen de laatste vragen van dit onderzoek. Deze hebben betrekking op het eerdere inleven in de beschreven situatie.

1. In hoeverre lukte het je om je goed in te leven in eerder beschreven situatie?

Helemaal niet (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Helemaal wel (7)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

2. In hoeverre zie je deze beschreven situatie als een situatie waarin het moeilijk is om werk en gezin te combineren?

Helemaal niet (1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	Helemaal wel (7)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Dit is het einde van de vragenlijst.

Hartelijk dank voor je medewerking aan dit onderzoek!

Als je nog meer informatie wilt, kun je mailen naar M.B.JongePoerink@students.uu.nl.

Vragen en/of opmerkingen over het onderzoek, kan je in dit onderstaand tekstvak invullen.

Bij uitsluiting voor verdere deelname:

Helaas kun je niet (verder) deelnemen aan de vragenlijst.

Dit kan de volgende oorzaken hebben:

- Je hebt de voorwaarden van het onderzoek niet geaccepteerd.
- Je voldoet niet aan alle proefpersoon-eisen

Toch hartelijk dank voor je tijd.

- Vragenlijst afsluiten